

Себко А.В.

УДК 65.01

УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Постановка проблеми. Оперативне й раціональне управління інформаційними ресурсами аграрного підприємства є дуже важливим для формування і розвитку підприємства. Від того, яким чином інформаційні ресурси обробляються, використовуються і зберігаються, прийматимуться управлінські рішення, які впливають на подальший розвиток підприємства АПК та його конкурентоспроможність.

Аналіз публікацій. В науковій літературі все частіше визначається, що інформаційні ресурси, які необхідні для роботи підприємства, зберігаються у базах даних [1-3]. База даних (БД) – це сукупність документів або файлів даних, призначених для зберігання, зміни і обробки взаємопов'язаної інформації [2]. У базі даних підприємства, може зберігатися: уся інформація про штатний розпис, робітників і службовців підприємства; відомості про матеріальні цінності; дані про надходження інформації; накази і розпорядження керівника підприємства. Навіть невеликі зміни будь-якої інформації можуть приводити до значних змін в інших її місцях, вплинути на швидкість і точність прийнятих управлінських рішень і таким чином вплинути на конкурентоспроможність підприємств. Отже в тому числі і від стану управління інформаційними ресурсами залежить розвиток аграрних підприємств. Недостатня дослідженість управління інформаційними ресурсами в науковій літературі обумовлює актуальність подальших досліджень.

Мета статті – наведення результатів досліджень з управління інформаційними ресурсами підприємств АПК.

Основний матеріал досліджень. Функціональний та інформаційний склад БД залежить від специфіки кожного робочого місця і від кваліфікації фахівця підприємства АПК. До професійних БД підприємства належать: бази початкових і звітних даних із грошових надходжень у розрізі розділів і параграфів бюджетної класифікації, бюджетів, територій, тимчасових періодів за регламентованими звітними формами; бази оперативних даних із грошових надходжень; бази листів, прецедентів, відповідей, пропозицій за законодавством; бази похідних та інтегрованих даних на основі звітних форм; бази документів внутрішнього користування різного призначення.

Робота таких баз даних забезпечується спеціальним програмним забезпеченням. Значне місце в інформаційному забезпеченні підприємства займають інформаційно-довідкові системи. Для їх функціонування створюють: БД, що містять законодавчі й нормативні акти з інформування; БД інструктивних і методичних матеріалів; БД із загально-правових питань.

Особливістю баз даних є те, що вони активно використовуються всіма підрозділами аграрного підприємства.

Бази даних містять як паперові, так і електронні документи. Кожен із видів документів має певні недоліки й переваги в використанні для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Наприклад, електронні документи можна швидко знайти за допомогою систем пошуку в комп'ютері, вони не потребують великого місця та спеціальних умов для зберігання, швидше обробляються, за їх зразками і допомогою швидко створюються нові документи, приймаються управлінські рішення, від яких залежить розвиток підприємства.

Паперові документи також мають певні переваги, наприклад, не залежать від наявності технічних засобів та мережі живлення, не потребують спеціального програмного інструментарію для відображення, доступні для перегляду в будь-який час, на них відображаються управлінські рішення у вигляді підпису або резолюції, вони містять підтвердження або засвідчують певні факти – наявність підпису, печатки та ін.

Проте при всій сукупності позитивних рис як електронних, так і паперових документів є певні незручності у їх використанні. При користуванні БД в процесі виробництва або комерційної діяльності неузгодження паперових і електронних документів, їх комбінаторне використання не завжди є ефективним. Через складну систему взаємодії управлінські рішення на підприємствах приймаються повільно, процедура створення документа, його рух та історія виконання невідомі. Також при паперовому русі документів важко встановити поточний стан справ, визначити, на якому етапі та в якій службі знаходиться документ, хто винен у невиконанні або зволіканні справ. Безумовно, не можна відмовитись від паперових документів, але документи, що можуть мати електронну форму, повинні бути переведені в таку з паперової.

Тому на підприємствах пропонується ввести систему інформаційного безпаперового руху документів, сутність якої і користь для ділової репутації полягає у такому. Перевагою безпаперового руху документів та інформаційної бази є: розроблена система баз даних, що охоплює повністю роботу підприємства, починаючи від постачання інформації і закінчуючи стосунками зі споживачами.

Оптимізація колективного доступу до інформації дозволяє отримати додатковий ефект від взаємодії їх учасників. Ключовий елемент логістичних ланцюжків – інформаційні ресурси.

Система безпаперового руху документів підприємства дозволяє вести облік документації в реальному часі, проводити контрольні перевірки як завгодно часто, без зупинки роботи ключових і відповідальних осіб. Також скорочується термін одержання документа і можливе швидке використання документів з баз даних або відділів за наявності спеціальних кодів доступу. Будь-який рух вимагає підтвердження з двох джерел – передавального і такого, що приймає; відпадає необхідність вести подвійний, потрійний облік одних і тих же операцій у різних відділах, тому при електронному документообігу відповідна кількість фахівців, що дублюють функції, зводиться до мінімуму, можливі погрешності і помилки при такій організації справи зменшуються, одержання документів або їх відправлення фіксується автоматично машиною, чисельність обслуговуючого персоналу може бути скоротити за попередніми оцінками фахівців на 30% [3].

Безпаперові системи управління базами даних (СУБД) можуть використатися на підприємствах за допомогою систем програмного забезпечення, які дозволяють обробляти звернення до бази даних, що надходять від прикладних програм кінцевих користувачів.

Системи управління базами даних дозволяють об'єднувати великі обсяги інформації і обробляти їх, сортувати, робити вибірки за певними критеріями. Сучасні СУБД дають можливість уміщувати в них не тільки текстову і графічну інформацію, але і звукові фрагменти, і навіть відеокліпи. Простота використання СУБД дозволяє створювати нові бази даних, не вдаючись до програмування, а користуючись тільки вбудованими функціями. СУБД забезпечують правильність, повноту і несуперечність даних, а також зручний доступ до них. Популярні СУБД – FoxPro, Access for Windows, Paradox. Для менш складних застосувань замість СУБД використовуються інформаційно-пошукові системи (ІПС), які виконують такі функції: зберігання великого обсягу інформації; швидкий пошук необхідної інформації; додавання, видалення і зміна інформації, що зберігається; виведення її в зручному для фахівців підприємства вигляді.

Для побудови повністю замкнутої інформаційної структури підприємства в умовах логістичної концепції організації процесів необхідно залучити близько двох десятків баз даних для синхронізації інформації, перевірки достовірності.

За змістом внутрішньо-машинне інформаційне забезпечення адекватно відображає реальну діяльність відділів підприємства. Масиви БД за ступенем стійкості можна розподілити на змінні і постійні. Змінні містять інформацію, обсяг змін в якій протягом року перевищує 20 % річного обсягу. Масиви, що містять решту інформації, вважаються постійними (умовно-постійними). У змінних масивах міститься інформація: за наслідками оперативного контролю, забезпечення повноти та своєчасності надходження інформації, звітності; з аналізу і прогнозуванню інформаційної бази підприємства і надходження інформації і платежів; за наслідками контрольної роботи відділів підприємства; з правової практики юридичного відділу та ін.

Структуризація даних в інформаційні масиви БД підприємства повинна здійснюватися відповідно до таких вимог: об'єднання у єдину БД, що характеризуються загальним фізичним сенсом і реалізують інформаційну технологію одного або кількох взаємопов'язаних процесів діяльності відділів підприємства; повноти і достатності забезпечення інформацією посадових осіб відділів у межах номенклатури даних, що містяться у вхідних документах; організації даних в інформаційні структури і управління ними шляхом використання СУБД і забезпечення інформаційної сумісності між різними базами даних. Кожен з відділів підприємства має право на зміни інформації тільки в тих базах, які обумовлені технологічним процесом, останні необхідні як довідкова інформація, доступні тільки для перегляду, а бази, що не входять у два вищезазвані класи, узагалі не видно.

Хоча системи відрізняються достатньо великим обсягом інформації, це не викликає ускладнень у роботі. Швидкодія операцій в системі дозволяє практично миттєво отримати необхідні документи. Кожен документ забезпечений довідкою, яка містить назву, джерело публікації, примітки, списки прямих і зворотних посилань. При появі змін в документі складається його нова редакція. При цьому всі старі редакції залишаються в системі, так що можна зрозуміти, логіку і причини їх виправлення, вдосконалення. Користувач може створювати власний підбір документів. Вони не віддаляються при виході з системи і зберігаються стільки, скільки це необхідно користувачеві.

Інформаційна підсистема підприємства вирішує завдання класифікації і накопичення даних про рух матеріальних потоків, установа раціональної структури потоків управлінської інформації без запізнювання стосовно до інформаційних процесів.

За допомогою запропонованих баз даних можна контролювати виконання замовлень споживачів і рух інформаційних потоків від первинного джерела інформації до постачання готової аналітичної продукції кінцевому споживачеві. Керування базами даних може мати логістичний характер управління, адже інформація – це ресурс, яким потрібно управляти.

Висновки. Перспективи інформаційної логістики характеризуються перш за все ефектом інтеграції, що веде до істотного зниження витрат і зростання якості обслуговування користувачів інформації. У процесі взаємодії учасники інформаційного процесу активно використовують такі переваги логістичних інформаційних систем, як електронні засоби управління технологіями обробки і зберігання інформації, електронний обмін даними між партнерами. У створення інтегрованих логістичних ланцюжків і мереж умови постачання і транспортування продукції нагально вимагають об'єднання промислових, торгових, транспортно-експедиторських підприємств, що обслуговують інфраструктуру ринку. Саме таким чином можна швидко, своєчасно і з мінімальними витратами здійснювати постачання продукції споживачам.

Джерела та література:

1. Качир К. Информационная система промышленного предприятия / К. Качир; [пер. со словац.]. – М. : Прогресс, 1977. – 205 с.
2. Костенко О. П. Информационні системи і технології маркетингу / О. П. Костенко. – К. : Професіонал, 2008. – 320 с.
3. Морозов С. Современные информационные системы в логистике : [Электронный ресурс] / С. Морозов, А. Некрасов. – Режим доступа : http://windowsitpro.ru/cio/2003/09/172880/_p2.html.